

По ревізії

Автор:

Марко Кропивницький

По ревізії

Марко Лукич Кропивницький

Марко Кропивницький

По ревізії

Етюд в 1-й дії

ЛИЦЕДІЇ

Василь Миронович, старшина.

Севастьян Саватьєвич Скуб'хо, писар.

Риндичка, стара баба.

Гарасим, її свідок.

Пріська, солдатка.

Сторож при розправі.

Діється у розправі.

Середина великої хати. Стіл, покритий зеленим сукном, на столі каламар, щоти, велика книга і скілька бумаг. На вуглі столу лежить пакет, запечатаний двома печатками; далі з другого боку невеликий стіл: на ньому три книги, каламар і бумага, біля столу стул. На стіні календар, біля вхідних дверей шафа з бумагами, лавка.

ЯВА 1

Сторож (сидить за столом і роздивляється на щотах). Ну й як то той писар може викласти усяке діло на оцій видумці? Вже я скільки разів придивлявся, та ніяк нічого не второпав. «Оце, – каже, – сімдесят копійок! А оце руб десять, а оце дев'ять, десять, п'ять», – і наговорі, наговорі такого грошей, що й в тиждень, здається, не перелічив би. Отже він: цок-цок! Цок сюди! Цок туди! І носа не вспієш висякати, як він вже й полічив! Що то воно, подумаєш, наука, до всякого діла добирає способу! Його, мабуть, вчено десь не близько: він каже, що він десь аж з-під Чигирина, ну, а я так думаю, що він і за Чигирином бував. Та то ж голова така, що й хто його зна, де вже єсть розумніша; кого не спитай, увесь мир каже, що з такою головою можна і до станового доступить! Ну, а я так думаю, що він і перед справником не здригне. Тож як почне розказувати, де він тільки не бував і чого він не видав, так тільки рота роззявиш. Агличана він тобі бачив, і в Києві був аж двічі, і за морем-окіяном, де живуть песиголовці, і туди його носило!.. Бував і в тих землях, де свині більш від нашого вола... Звісно, як чоловік бувалий розкаже тобі, то так увесь світ і побачиш перед очима, як на долоні. Он як я, так далі Ялисавету не бував, так мені здавалось, що за Ялисаветом вже недалеко кінець світа. Ану, чи вищи-таю, скільки мені зосталось день до года? А скільки ж у году день? Чи буде з двісті, чи, мабуть, ні? Ну, оце нехай буде від водохреща до пущення. (Кладе на щотах). А оце від пущення до великодня, а оце до зелених свят, а оце до покрови... Так що ж? А все-таки воно нічого не показує. (Встав). Ні, мабуть, коли не піп, то не микайся і в ризи... Підмести ще хату абощо. Та й нудна оця робота – сидіти у розправі цілісінький рік! (Мете хату). Чи загляне хто-небудь сьогодні в розправу? Ще удосвіта якийсь чоловік приніс бомагу від посередника, чи що. Ждав-ждав розписки, та з тим і поїхав. Іди, каже, пошукай писаря або сам розпишись. Еге! Добре тобі казати: «Розпишись». І отже, здається, і невелика штука повести пером по бомазі, одначе хоч ти мені пальці повідрубуй, не напишу!.. Вже я скільки разів націлявся написати: украду оце шматок паперу та й почну виводити пером по бомазі, здається, так як і писар, і перо умочу в чорнило, і налагодюсь якраз так: чирк-чирк, а воно чорт батька зна що

виходить!..

ЯВА 2

Входить старшина.

Старшина. Щоб через півгодини коні були перед порогом! Чуеш? Щоб мені по щучому велінню! Мені треба небезпременно сьогодні їхати по ревізію в Чубаївку та Василівку...

Сторож. Та коні аж у степу, на паші.

Старшина. Ну так що?

Сторож. Так це за ними бігти?

Старшина. А ти як думав? Що це тобі первина, чи як?

Сторож. Та воно...

Старшина. Знов начадив махрою? Скільки разів казав тобі, щоб не смів курити отії погані в присульствії.

Сторож. Начадив?.. Я вже й забув, який той тютюн на масть!.. (Убік).
Загрянишного тобі буду купувать, велике жалування платиш...

Старшина. Що ти там бубониш? Сказано тобі, щоб по щучому велінню...

Сторож. Та воно... Ні, вже коли б швидш дослужити года, хай йому біс, щоб я зостався у цьому пеклі!..

Старшина. Ну, а як я звелю громаді присудити, вік отут тобі служити?..

Сторож. Хіба що громада примусить... звісно, громада – великий чоловік!

Старшина. Ну, то-то ж бо й е! Я тобі ще вчора | наказував, щоб коні уранці були перед порогом,

Сторож. Вчора? Та я вас вчора і в вічі не бачив: ви ще проти понеділка загадали мені... І коні стояли цілий понеділок і в вівторок до обіду...

Старшина. Мольчать! З ким це ти губу розпустив? Сказано тобі, щоб по щучому велінню.

Сторож. Та про мене, я й піду! Але ж я запевне знаю, що ви й сьогодні не поїдете.

Старшина. Ну, ну, базікай! Свинота!

Сторож. А звесно.

Старшина. Ти хочеш, щоб я тебе по мармизі затопив?

Сторож. Хіба це первина? Бийте! На те ви началство.

Старшина (плює). Тьфу!

Сторож (убік). Ач який! (До старшини). Ондечки бомага, якийсь чоловік привіз. Такий з себе огрядний, у синій чемерці, з бородою, у картузі, і шарпом шия замотана.

Старшина. Збігай по писаря!

Сторож. Та його тепер і з собаками не знайдеш: він ще позавчора поїхав на хутори кумовати!

Старшина. Щоб він мені зараз тут вродився!

Сторож. А за кіньми хто ж побіжить?

Старшина. Ну, живо! Щоб одна нога мені тут була, а друга там! По щучому велінню! (Випиха сторожа).

Сторож. От напасть! (Пішов).

Старшина (один, розпечатав пакета). Від кого ж би це? (Чита по складах). «Предписываю оному волостному правленню принять энергические меры...» Які? Нергичеські мери? Що ж воно означає: нергичеські? Ану, далі! (Чита), «...к самоскорейшему составлению систематического...» Та й довге яке слово!.. «...указателя й категорических...» Ні, мабуть, вже як писар прийде, то вдвох розберемо! Бо сам я ще до цього не доїхав! От як припишуть, що розискується пара лошадей, масті гнідої, на лобі біле п'ятно... або в уїзді появилася на рогатім скоті чума, прийняти мери... Так тут вже й без писаря я знаю, що ці документи треба покласти під сукно. (Походив трохи по хаті). Одначе сьогодні треба вже безпременно поїхати по ревизію. Та куди ж це писар подівся? (Сплювує). Тьфу, як погано на похмілля!.. (Дивиться у вікно). Еге, вже сонечко височенько підбилося, а в мене ще й рїски в роті не було... Хїба послать за восьмушкою?.. Удосвіта прокинувся, та так щось коло серця запекло, аж перелякався! Повернувся на другий бік, неначе трохи відпустило, а тепер знов аж пашить усередині! Погано, погано! Не годиться щодня пити! Вчора пив, позавчора пив... Стривай! Який же це у нас сьогодні день? (Дивиться на стїну, де висить календар). Що воно таке? «Перво октября». Та це ж було, либонь, на тїм тижневі? Ото вже не люблю безпорядків. Казав же скїльки разів писареві, щоб щоранку вистановляв число, щоб часом не погубити нам днів; ось же й календар нарочито купив. А тут стоїть перво октября! А перво октября це ж було на покрову, а на покрову я був у ярмарку. От тобі і загубили день! Стривай, як же це воно? На тїм тижневі у п'ятницю приїздив становий? Так, становий. У недїлю була сходка... Увечері приїхали до мене куми мої: матушка і писаломщик? Так! У понедїлок гуляли цілий день; а ввечері приїхав і піп. Ну, а далі що ж було? Було ще чимало гостей... Старшина з Кандаупової, письменоводитель з жїнкою... Гарна у його жїнка, моргуха тїльки велика!.. Вона таки разів з п'ять мені підморгнула... Та як їй, сердешній, і не моргати? її ж чоловік таки настояща смерть, а вона свїжа, повна та дебела... Чудово вона співає оцю пісню, що каже:

Ой кужелю, мій кужелю,

Робити я не здужаю!

До кужеля рука дрижить,

А чарочку добре держить...

Попадя наша штукарка! Запровадила моду, щоб кожний раз, як один другого почаствує, то щоб зараз і поцілувалися!.. І пішло частування. Матушка з писаломщиком цілуються, а я з письменоводительшею! Там такі гарячі губи, що аж пашить!.. Одначе їй все ж таки далеко до Пріськи, до московки. Ото молодиця!.. На виду як на кір горить; а як іде вулицею, то аж земля під нею двигтить... Ех, матері його ковінька! Шкода, що я жонатий! А то, стало бить, як начальник, зараз би по щучому велінню... А ото на тім тижневі, у середу, уночі, трохи-трохи було не вскочив, як кажуть, у нікуди! Тільки що підійшов до Прісьчиної хати, як стара Риндичка із своєї хати – рип дверима! «А хто то, – питає, – добувається до московки?» А я зігнувся, та попід загатою, та навтьоки! Вона як зацькує собаками!.. А клятий рябий пес трохи литок не полатав начальникові. Треба буде претикола зробити, щоб вона отого собаку на цепурі держала.

Конец ознакомительного фрагмента.

Купить: https://tn.knigapoisk.com/ru/kropivnic-kiy_marko/po-rev-z

Текст предоставлен ООО «ИТ»

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию: [Купить](#)